

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขอทานในประเทศไทย

เรียบเรียง นางสาวศิริชนก วิริยเกื้อกุล นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๐

ในเมืองใหญ่หรือเมืองเศรษฐกิจหลาย ๆ แห่งนั้น เป็นเรื่องปกติที่จะพบเห็นขอทานได้ตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งขอทานนั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว พวกเขาดำรงชีวิตอยู่ด้วยการขอรับเศษเงินจากผู้ผ่านไปมา ลักษณะโดยทั่วไป คือ ดูน่าสงสาร เนื้อตัวมอมแมม มีความบกพร่องทางร่างกายซึ่งบางรายก็แก้งพิการบ้างหรือบางครั้งก็หอบลูกจูงหลานมานั่งให้ดูน่าเวทนา ซึ่งเด็กที่พามาด้วยนั้นอาจไม่ใช่ลูกหลานที่แท้จริง แต่เป็นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในขบวนการค้ามนุษย์ ปัญหาขอทานนั้นเป็นปัญหาหนึ่งในสังคมไทยที่มีมานานและนับวันปัญหานี้ก็ยิ่งรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาอาชญากรรมในสังคม

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการห้ามบุคคลทำการขอทานในทุกกรณี และรวมถึงการแสดงความสามารถในการขบร้อง การติดสติดีเป่า การแสดงการเล่นต่าง ๆ หากมิได้มีข้อตกลงในการเรียกเก็บค่าชมการแสดงแต่เป็นการขอรับทรัพย์สินตามแต่ผู้ชมจะสมัครใจให้ นั่น ก็ถือเป็นการขอทาน และหากปรากฏว่าบุคคลที่ทำการขอทานเป็นคนชราภาพหรือคนวิกลจริต พิการ หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่น และไม่มีทางเลี้ยงชีพได้ ทั้งไม่มีญาติอุปการะเลี้ยงดู พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะต้องดำเนินการส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์

ในปัจจุบันได้มีการตรากฎหมายฉบับใหม่ขึ้น คือ พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ โดยกำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔ และมีการกำหนดมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดระเบียบ การคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ทำการขอทาน การควบคุมการขอทาน และแยกประเภทผู้แสดงความสามารถออกจากผู้ทำการขอทาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งยังได้กำหนดความผิดทางอาญาแก่ผู้ซึ่งหาประโยชน์จากความไม่สมประกอบทางร่างกาย ความอ่อนด้อยทางสติปัญญาหรือสภาพจิตใจของบุคคลอื่น

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การห้ามบุคคลทำการขอทาน ซึ่งกำหนดว่าการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขอทานคือ การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใด หรือกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ แต่การแสดงความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินจากผู้ชมหรือผู้ฟัง การขอเงินหรือทรัพย์สินกันฐานญาติมิตร ไม่ถือว่าเป็นการขอทาน ซึ่งหากผู้ใดประสงค์จะแสดงความสามารถในที่สาธารณะต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นในพื้นที่นั้น โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตพื้นที่มีหน้าที่ประกาศเป็นการทั่วไปเพื่อกำหนดเขตพื้นที่หรือสถานที่ใดอันเป็นที่สาธารณะ วันเวลา การใช้อุปกรณ์หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการแสดงความสามารถ ทั้งนี้หากผู้ทำการขอทานเป็นเด็ก หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับไปดูแลต่อไป แต่หากบุคคลผู้ทำการขอทานไม่มีลักษณะที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ แต่เป็นผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้และไม่มีผู้อุปการะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้บุคคลดังกล่าวเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต หากผู้ทำการขอทานไม่ยอมเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้ออกไปจากสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ยังมีบทกำหนดโทษแก่ผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทานโดยการให้ จ้าง วาน สนับสนุน ยุยงส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอทาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขอทานจะได้ประกาศใช้บังคับแล้ว แต่ปัจจุบันยังพบว่ามีขอทานอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม หากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคประชาชนในการช่วยกันสอดส่องดูแลและงดสนับสนุนการให้ทาน ปัญหาขอทานรวมถึงปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการขอทานอาจจะหมดไปจากสังคมไทยในไม่ช้า

บรรณานุกรม

ดวงพร จอมเกตต์. (๒๕๕๖). ปัญหาขอตานอาชญากรรมบนความเวทนา. สืบค้น ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙
จาก http://sd-group1.blogspot.com/2013/01/53241912_13.html

พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. ๒๕๕๙. สืบค้น ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙
จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%a407/%a407-20-2559-a0001.pdf>

พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พุทธศักราช ๒๔๘๔. สืบค้น ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙
จาก <http://www.banmetta.org/wp-content/uploads/2011/01/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A.%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%9A%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%99.pdf>